

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

29. maj 1997 *

I sag C-389/95,

angående en anmodning, som Diikitiko Protodikio, Thessaloniki (Grækenland), i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Siegfried Klattner

mod

Elliniko Dimosio (den græske stat),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 83/182/EØF af 28. marts 1983 om afgiftsfritagelse inden for Fællesskabet ved midlertidig indførsel af visse transportmidler (EFT L 105, s. 59),

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.C. Moitinho de Almeida, og dommerne C. Gulmann, D.A.O. Edward, J.-P. Puissochet (refererende dommer) og P. Jann,

* Processprog: græsk.

generaladvokat: A. La Pergola
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Siegfried Klattner ved advokaterne Alexandros Tsamis og Aikaterini Sgouridou, Thessaloniki
- den græske regering ved kommitteret Georgios Kanellopoulos, statens advokat, og konsulent Ioanna Galani-Maragkoudakis, Sekretariatet for EF-ret, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Maria Patakia og Hélène Michard, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 23. januar 1997 er afgivet mundtlige indlæg af Siegfried Klattner, af den græske regering og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 20. marts 1997,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 28. februar 1995, indgået til Domstolen den 25. januar 1996, har Diikitiko Protodikio, Thessaloniki (forvaltningsret i første instans), i medfør af

EF-traktatens artikel 177 forelagt fire præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 83/182/EØF af 28. marts 1983 om afgiftsfritagelse inden for Fællesskabet ved midlertidig indførsel af visse transportmidler (EFT L 105, s. 59, herefter »direktivet«).

- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under et annullationssøgsmaal, som Siegfried Klattner har indbragt til prøvelse af en afgiftsavgørelse, hvorved han blev pålagt at betale told, afgifter og tillægsafgift i anledning af en overtrædelse af den græske ordning vedrørende afgiftsfritagelse ved midlertidig indførsel af visse transportmidler.

- 3 Ifølge betragtningerne til direktivet har dette til formål at afskaffe de hindringer, som medlemsstaternes afgiftsordninger vedrørende midlertidig indførsel af visse transportmidler skaber for den frie bevægelighed for personer og for oprettelsen af det indre marked (jf. første og anden betragtning til direktivet).

- 4 I overensstemmelse hermed er medlemsstaterne i henhold til direktivets artikel 1 forpligtet til på de i direktivet fastsatte betingelser at indrømme fritagelse for omsætningsafgifter, punktafgifter, forbrugsafgifter samt visse andre former for afgifter (herunder den brugsafgift, der er fastsat i den græske lov nr. 2367/53) ved midlertidig indførsel fra en anden medlemsstat af en række former for transportmidler, herunder motorkøretøjer. For at være omfattet af afgiftsfritagelsen skal de i direktivet nævnte transportmidler være erhvervet eller indført i overensstemmelse med de almindelige beskatningsregler, som gælder på en medlemsstats marked, ligesom der ikke i forbindelse med udførelsen af det pågældende transportmiddel må være indrømmet fritagelse for eller godtgørelse af omsætningsafgifter, punktafgifter eller andre forbrugsafgifter.

- 5 Direktivets artikel 3, der angår »midlertidig indførsel af visse transportmidler til privat brug«, indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

»Der indrømmes fritagelse for de i artikel 1 nævnte afgifter i en sammenhængende eller ikke sammenhængende periode på højst seks måneder pr. periode af tolv måneder ved midlertidig indførsel af private køretøjer ... på følgende betingelser:

- a) den privatperson, der indfører disse ejendele, skal:
 - aa) have sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat end den, i hvilken den midlertidige indførsel finder sted
 - bb) anvende disse transportmidler til privat brug
- b) transportmidlerne må ikke overdrages eller udlejes i den medlemsstat, i hvilken den midlertidige indførsel finder sted, eller udlånes til en person med bopæl i denne stat ...«

Direktivets artikel 9, stk. 1, indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

»Medlemsstaterne kan opretholde og/eller fastsætte lempeligere ordninger end de i dette direktiv fastsatte. De kan navnlig på begæring af den indførende person tillade midlertidig indførsel for en periode, der er længere end de i artikel 3 og artikel 4, stk. 2, omhandlede. I sidstnævnte tilfælde har medlemsstaterne mulighed for at opkræve de afgifter, der er anført i bilaget for perioder, der overskrider de i dette direktiv fastsatte ...«

- 6 Direktivet er blevet gennemført i græsk ret ved finansministerens bekendtgørelse nr. D-1254/141 af 1. november 1984, som ændret ved finansministerens bekendtgørelse nr. D-247/13 af 1. marts 1988 (herefter »bekendtgørelsen«).
- 7 I henhold til bekendtgørelsens artikel 1, stk. 1, kan der ske midlertidig indførsel til Grækenland »uden betaling af den fastsatte told og andre afgifter af transportmidler til privat brug ... som er beregnet til kun midlertidigt at blive indført og til derefter at blive bragt ud af landet inden for den i det konkrete tilfælde fastsatte frist«.
- 8 Der indrømmes afgiftsfritagelse i en sammenhængende eller ikke sammenhængende periode på seks måneder pr. periode af tolv måneder. Denne periode kan forlænges med ni måneder (artikel 4, stk. 2).
- 9 I henhold til bekendtgørelsens artikel 8, stk. 4, kan den samme person ikke afgiftsfrit midlertidigt indføre et yderligere transportmiddel.
- 10 I henhold til bekendtgørelsens artikel 10, stk. 7, skal der i tilfælde af overtrædelser af denne bestemmelse »straks erlægges told og andre afgifter af transportmidler og ejendele til privat brug fra det tidspunkt, hvor overtrædelseren konstateres, samt en tillægsafgift, som udgør 100% af denne told og disse andre afgifter«.
- 11 Klattner, der har bopæl i Tyskland, indførte til Grækenland, hvor han regelmæssigt opholder sig, et privat køretøj, i perioden 27. november 1989 — 30. april 1990, og derefter et yderligere privat køretøj, i perioden 14. april 1990 — 16. juli 1991, for hvilke han opnåede afgiftsfritagelse efter ordningen i henhold til bekendtgørelsen.

- 12 Den omtvistede afgiftsavgørelse blev truffet efter en kontrolundersøgelse, som toldmyndighederne i Döirani gennemførte den 16. juli 1991, da Klattner søgte på ny at indføre sidstnævnte køretøj afgiftsfrit. I afgørelsen foreholdtes Klattner følgende overtrædelser af toldlovgivningen: Kørsel i Grækenland med to private køretøjer i en og samme periode på 16 dage (14.-30.4.1990) og kørsel etapevis med et privat køretøj i en periode, der oversteg den lovbestemte periode med 134 dage. Ved afgørelsen blev Klattner i medfør af bekendtgørelsens artikel 10 pålagt at betale 21 043 856 DR i told, andre afgifter samt tillægsafgift tillige med 29 430 DR i brugsafgift.
- 13 Klattner har for Diikitiko Protodikio, Thessaloniki, nedlagt påstand om annullation af afgiftsavgørelsen under anbringende af, at forbuddet i bekendtgørelsens artikel 8, stk. 4, strider mod direktivets bestemmelser.
- 14 Den nationale ret er i tvivl om, hvorvidt en række bestemmelser i bekendtgørelsen er forenelige med direktivet, hvorfor retten har udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal afgiftsfritagelse ved midlertidig indførsel af visse transportmidler til privat brug inden for Fællesskabet efter artikel 3 i Rådets direktiv 83/182/EØF af 28. marts 1983 indrømmes alene for ét privat køretøj eller for flere køretøjer? Indeholder nævnte direktiv virkelig en sondring med hensyn til antallet af private køretøjer, som kan indføres midlertidigt med afgiftsfritagelse, afhængigt af, om disse er beregnet til privat eller til erhvervsmæssig brug?
- 2) Foreligger der i henhold til direktivet en konkret forpligtelse for de græske myndigheder, således at disse ikke ved lov kan fastsætte, at der ikke afgiftsfrit kan foretages parallel eller samtidig indførsel af mere end et køretøj til privat brug af den samme person? Kan en retsundergoven over for de offentlige myndigheder ved en national retsinstans påberåbe sig bestemmelserne i

samme direktivs artikel 3 og 9 og gøre gældende, at den i den nationale lov indeholdte ordning strider mod disse direktivbestemmelser?

- 3) Er det foreneligt med det pågældende direktivs formål og bestemmelser, at det i national lovgivning fastsættes, at der ved overtrædelse af visse bestemmelser (som artikel 8, stk. 4, der forbyder indførsel af mere end et transportmiddel af den samme person) i nævnte ministerielle bekendtgørelse, som blev udstedt for at harmonisere de nationale lovbestemmelser med direktivets bestemmelser, straks skal erlægges gældende told og andre afgifter samt tillægsafgift af samme størrelse, når det er godtgjort, at der er tale om midlertidig og ikke endelig indførsel af et privat køretøj?

- 4) Er det foreneligt med det fællesskabsretlige proportionalitetsprincip, at der efter de nationale bestemmelser i ovennævnte tilfælde pålægges supplerende afgifter på 100% uafhængigt af, hvor længe det andet private køretøj er blevet anvendt i Grækenland?«

Det første spørgsmål

- 15 Med det første spørgsmål ønsker den nationale ret i det væsentlige oplyst, hvorvidt direktivets artikel 3 skal fortolkes således, at den samme person skal kunne indrømmes afgiftsfritagelse efter bestemmelsen for mere end ét privat køretøj.

- 16 Klattner og Kommissionen har gjort gældende, at direktivets artikel 3 ikke begrænser det antal private køretøjer, der kan opnås afgiftsfritagelse for. For det første er de transportmidler, der kan opnås afgiftsfritagelse for, i de fleste sproglige versioner af direktivet angivet i flertal. For det andet vil en begrænsning af det antal private køretøjer, der kan opnås afgiftsfritagelse for, opstille hindringer for

den frie bevægelighed for personer inden for Fællesskabet og give anledning til dobbelt påligning af afgift. Kommissionen anfører endvidere, at det er muligt at begrænse risikoen for afgiftsunddragelse ved mindre indgribende foranstaltninger, herunder i form af stempeling af pas tilhørende de personer, der ønsker at opnå afgiftsfritagelse.

- 17 Den græske regering har heroverfor gjort gældende, at direktivets artikel 3 må fortolkes således, at den samme person kun kan indrømmes afgiftsfritagelse for et enkelt privat køretøj. Rigtigheden af denne fortolkning fremgår for det første af selve ordlyden af direktivets artikel 3, sammenholdt med artikel 4 og 5. Navnlig skyldes anvendelsen af flertalsformen i artikel 3, at der deri nævnes flere kategorier af transportmidler. Endvidere er den nævnte fortolkning begrundet, når henses til, at der ikke ved direktivet er indført en ordning med fri bevægelighed for køretøjer inden for Fællesskabet, og til, at afgiftsfritagelsen efter direktivet er begrænset til at gælde indførsel af køretøjer til privat brug. Endelig er en begrænsning af det antal køretøjer, der kan opnå afgiftsfritagelse for, begrundet i hensynet til at forhindre afgiftsunddragelse og forstyrrelser på det nationale marked for nye og brugte køretøjer.
- 18 Det bemærkes indledningsvis, at direktivet ikke udtrykkeligt opstiller nogen begrænsning med hensyn til det antal private køretøjer — og end ikke det antal transportmidler — der kan opnå afgiftsfritagelse for.
- 19 En sådan begrænsning fremgår heller ikke af ordlyden af direktivets artikel 3.
- 20 De ejendele, der afgiftsfrit kan indføres til privat brug, er således angivet uden begrænsninger i de fleste sproglige versioner af bestemmelsen, herunder i den græske version (»indførsel af private køretøjer«, »Einfuhr von Personenfahrzeugen«, »importación ... de vehículos de turismo«, »importation ... des véhicules de tourisme«, »importazione ... dei veicoli da turismo«, »εισαγωγή επιβατικών

σχημάτων», »invoer van personenvoertuigen«, »importação ... de veículos de turismo«, »yksityisajoneuvot on maahantuotaessa«).

- 21 Der kan ikke gives den græske regering medhold i, at en sådan begrænsning analogt følger af affattelsen af bestemmelserne i direktivets artikel 4 og 5, der angår midlertidig indførelse af private køretøjer til henholdsvis erhvervmæssig brug og visse former for privat brug.
- 22 Rent bortset fra, at disse bestemmelser finder anvendelse i andre tilfælde af indførelse end de i direktivets artikel 3 omhandlede, må det antages at fremgå såvel af ordningen i henhold til bestemmelserne som helhed som af ordlyden af de forskellige sproglige versioner af direktivet, at ordet »un« i den spanske og den franske version, ordet »um« i den portugisiske version og ordet »a« i den engelske version ikke som anført af den græske regering kan fortolkes således, at der kun skal kunne indrømmes afgiftsfritagelse for et enkelt køretøj.
- 23 En begrænsning af det antal køretøjer, der kan indføres afgiftsfrit, følger heller ikke af målsætningerne med direktivet.
- 24 Direktivet blev således udstedt i medfør af EØF-traktatens artikel 99 og tilsigter at afskaffe de hindringer for oprettelsen af det fælles marked, som følger af de afgiftsordninger, som gælder ved midlertidig indførelse af visse transportmidler til privat eller erhvervmæssig brug (dom af 2.8.1993, sag C-9/92, Kommissionen mod Grækenland, Sml. I, s. 4467, præmis 6).
- 25 Som Domstolen tidligere har fastslået, skal direktivets bestemmelser fortolkes i lyset af de formål, der ligger til grund for bestræbelserne på at harmonisere

bestemmelserne om merværdiafgift, nemlig især at fremme den frie bevægelighed for personer og de frie varebevægelser samt forhindre tilfælde af dobbelt påligning af afgift (dom af 3.10.1985, sag 249/84, Profant, Sml. s. 3237, præmis 25, af 6.7.1988, sag 127/86, Ledoux, Sml. s. 3741, præmis 11, og af 23.4.1991, sag C-297/89, Ryborg, Sml. I, s. 1943, præmis 13). Det fremgår således af betragtningerne til direktivet, at den frie bevægelighed for personer med bopæl inden for Fællesskabet besværliggøres af de afgiftsordninger, der gælder ved midlertidig indførsel af visse transportmidler til privat eller erhvervsmæssig brug, og at afskaffelsen af hindringer hidrørende fra sådanne afgiftsordninger især er nødvendig for oprettelsen af et økonomisk marked med tilsvarende vilkår som et hjemmemarked (Ryborg-dommen, a.st., præmis 14).

- 26 En begrænsning af det antal køretøjer, der kan opnås afgiftsfritagelse for, kan herved opstille hindringer for den frie bevægelighed for personer med bopæl inden for Fællesskabet, som direktivet tværtimod tilsigter at fremme. En og samme person kan således have behov for midlertidigt at indføre andre køretøjer eller andre transportmidler til privat brug, herunder, således som generaladvokaten har anført i punkt 26 og 27 i sit forslag til afgørelse, når vedkommende har måttet anvende andre transportmidler til at vende tilbage til sin bopælsmedlemsstat, f.eks. efter en sygdom, et teknisk uheld eller en ulykke, eller mere generelt, når den pågældende ejer flere køretøjer til sit eget eller hans eller hendes familiemedlemmers private brug. Den græske regering har herved selv erkendt, at der i visse tilfælde bør kunne indrømmes afgiftsfritagelse for et yderligere køretøj.
- 27 Der må gives den græske regering medhold i, at muligheden for afgiftsfrit at indføre et køretøj kan øge risikoen for afgiftsunddragelse og i visse medlemsstater som Den Helleniske Republik, hvor brugte køretøjer er dyre, risikoen for forstyrrelser på det nationale marked, men det er med rette, at Kommissionen har gjort gældende, at der ved hjælp af forskellige kontrolforanstaltninger kan ske en begrænsning af disse risici, herunder i form af stempling af køretøjets ejers papirer.

- 28 Det bemærkes endvidere, at selv om den samme persons mulighed for afgiftsfri indførsel ikke er begrænset til et bestemt antal køretøjer, skal en række betingelser i denne forbindelse dog være opfyldt, herunder navnlig i form af, at indførslen skal være »midlertidig« og ske med henblik på køretøjets »private« brug, dvs., jf. direktivets artikel 2, litra d), »anden brug end erhvervsmæssig«.
- 29 Det første spørgsmål må herefter besvares med, at direktivets artikel 3 skal fortolkes således, at den samme person skal kunne indrømmes afgiftsfrigørelse efter bestemmelsen for mere end ét privat køretøj.

Det andet spørgsmål

- 30 Når henses til besvarelsen af det første spørgsmål, må det andet spørgsmål forstås således, at det ønskes oplyst, hvorvidt direktivets artikel 3 har direkte virkning og giver borgerne rettigheder, som de kan gøre gældende over for en medlemsstat, der ikke har gennemført direktivet i national ret eller ikke har gennemført det korrekt, og som de nationale domstole skal beskytte.
- 31 Klattner, den græske regering og Kommissionen har anført, at direktivets artikel 3 er en bestemmelse, der er ubetinget og tilstrækkeligt præcis til, at der umiddelbart kan støttes ret på den over for en medlemsstat.
- 32 Ifølge Domstolens faste praksis (jf. herved dom af 19.1.1982, sag 8/81, Becker, Sml. s. 53, præmis 25, og af 17.9.1996, forenede sager C-246/94, C-247/94, C-248/94 og C-249/94, Cooperativa Agricola Zootechnica S. Antonio m.fl., Sml. I, s. 4373, præmis 17) kan borgerne i alle tilfælde, hvor bestemmelser i et direktiv ud fra et indholdsmæssigt synspunkt fremstår som ubetingede og tilstrækkeligt

præcise, ved de nationale domstole påberåbe sig disse bestemmelser over for staten, enten når denne ikke rettidigt har gennemført direktivet i national ret, eller når den ikke har gennemført det korrekt.

- 33 En fællesskabsbestemmelse er ubetinget, når den indeholder en forpligtelse, som ikke er undergivet betingelser og ej heller, i henseende til gennemførelse eller virkninger, gjort afhængig af, at institutioner i Fællesskabet eller i medlemsstaterne udsteder retsakter i så henseende (jf. herved dom af 3.4.1968, sag 28/67, *Molkerei-Zentrale Westfalen Lippe*, Sml. 1965-1968, s. 475, på s. 478, org. ref.: Rec. s. 211, på s. 226, og dommen i sagen *Cooperativa Agricola Zootechnica S. Antonio m.fl.*, a.st., præmis 18). En bestemmelse er tilstrækkeligt præcis til at kunne påberåbes af borgerne og anvendes af en retsinstans, når den indeholder en forpligtelse, der er utvetydigt udtrykt (jf. herved dom af 26.2.1986, sag 152/84, *Marshall*, Sml. s. 723, præmis 52, og dommen i sagen *Cooperativa Agricola Zootechnica S. Antonio m.fl.*, a.st., præmis 19).
- 34 Direktivets artikel 3 fremviser netop sådanne karakteristika. Bestemmelsen opstiller således en ubetinget og utvetydig forpligtelse for medlemsstaterne til at indrømme borgere, der midlertidigt indfører visse transportmidler til privat brug, afgiftsfritagelse med de forbehold, som bestemmelsen indeholder.
- 35 Det andet spørgsmål må herefter besvares med, at direktivets artikel 3 har direkte virkning og giver borgerne rettigheder, som de kan gøre gældende over for en medlemsstat, der ikke har gennemført direktivet i national ret eller ikke har gennemført det korrekt, og som de nationale domstole skal beskytte.

Det tredje og det fjerde spørgsmål

- 36 Med de to sidste spørgsmål ønsker den nationale ret oplyst, hvorvidt direktivet eller proportionalitetsprincippet er til hinder for en national ordning, hvorefter der straks skal erlægges den gældende told og de gældende afgifter samt en tillægsafgift svarende til denne told og disse afgifter, når et yderligere privat køretøj indføres midlertidigt.
- 37 Klattner og Kommissionen har for det første gjort gældende, at en medlemsstat ikke, således som det er tilfældet i henhold til den græske ordning, uden at tilside-sætte direktivet kan gribe ind over for en midlertidig indførsel af et yderligere køretøj. Klattner anfører endvidere, at den græske lovgivnings bestemmelser herom står i misforhold til den af ham begåede overtrædelse. Kommissionen anfører, at en national ordning ikke lovligt kan fastsætte bestemmelse om betaling af told ved indførsel af køretøjer med oprindelse i Fællesskabet, således som det er tilfældet i hovedsagen, og om, at der straks skal erlægges de afgifter, som normalt kun skal betales i anledning af overtrædelser, der har en sådan karakter, at indførslen mister sin midlertidige karakter. Endelig anfører Kommissionen, at de sanktioner, der gælder indførte køretøjer, ikke må være strengere end de for inden-landske køretøjer gældende.
- 38 Det bemærkes herom blot, at en national ordning, hvorved der gribes ind over for en i henhold til direktivets artikel 3 tilladt midlertidig indførsel af et yderligere køretøj til privat brug, nødvendigvis undergraver direktivets retsvirkninger.
- 39 Det tredje og det fjerde spørgsmål må herefter besvares med, at direktivets artikel 3 skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national ordning, hvorefter der straks skal erlægges den gældende told og de gældende afgifter samt en tillægsafgift svarende til denne told og disse afgifter, når et yderligere privat køretøj indføres midlertidigt.

Sagens omkostninger

- 40 De udgifter, der er afholdt af den græske regering og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Diikitiko Protodikio, Thessaloniki, ved dom af 28. februar 1995, for ret:

- 1) Artikel 3 i Rådets direktiv 83/182/EØF af 28. marts 1983 om afgiftsfritagelse inden for Fællesskabet ved midlertidig indførsel af visse transportmidler skal fortolkes således, at den samme person skal kunne indrømme afgiftsfritagelse efter bestemmelsen for mere end ét privat køretøj.
- 2) Artikel 3 i direktiv 83/182 har direkte virkning og giver borgerne rettigheder, som de kan gøre gældende over for en medlemsstat, der ikke har gennemført direktivet i national ret eller ikke har gennemført det korrekt, og som de nationale domstole skal beskytte.

- 3) Artikel 3 i direktiv 83/182 skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national ordning, hvorefter der straks skal erlægges den gældende told og de gældende afgifter samt en tillægsafgift svarende til denne told og disse afgifter, når et yderligere privat køretøj indføres midlertidigt.

Moitinho de Almeida

Gulmann

Edward

Puissochet

Jann

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 29. maj 1997.

R. Grass

J.C. Moitinho de Almeida

Justitssekretær

Formand for Femte Afdeling